

## ژنرال آیرونسايد مردی که رضا خان را شاه کرد

۱۲ بهمن ۱۳۹۴ ساعت ۱۹:۰۰

دهم بهمن سال ۱۲۹۹ هجری (۳۰ ژانویه ۱۹۲۱) و در جریان بحران کابینه، ژنرال ادموند آیرونسايد Ironside Edmund فرمانده نیروهای انگلیسی در ایران با ژنرال رضاخان پهلوی فرمانده تیپ قزاق مستقر در قزوین ملاقات و به نوشته بیشتر مورخان، اورا تشویق به کودتا کرد.

### جوان و تاریخ- گفت و گو تاریخ شفاهی

دهم بهمن سال ۱۲۹۹ هجری (۳۰ ژانویه ۱۹۲۱) و در جریان بحران کابینه، ژنرال ادموند آیرونسايد Ironside Edmund فرمانده نیروهای انگلیسی در ایران با ژنرال رضاخان پهلوی فرمانده تیپ قزاق مستقر در قزوین ملاقات و به نوشته بیشتر مورخان، اورا تشویق به کودتا کرد. طبق همین نوشته‌ها، در این ملاقات به ژنرال رضاخان گفته شده بود که قرار است سید ضیاء طباطبائی یزدی که از کسوت روحانیت خارج شده بود پس از کودتا رئیس وزراء شود و فعلًا تغییر رژیم و برکناری شاه مطرح نیست.

در پی این ملاقات، تماس مستقیم سید ضیاء با ژنرال رضاخان برقرار شد و ۲۹ بهمن که یگانهای تیپ قزاق به حومه تهران رسیدند و فرستادگان احمدشاه را که برای مذاکره رفته بودند بازداشت کردند، سید ضیاء به نیروی قزاق پیوست و گفته شده است که برابر سه ماه مواجبشان را به آنان پرداخت کرد. اگر این خبر درست باشد، منبع پول قطعاً خود او نبوده است، زیرا که چنین پولی را از خود نداشت. نیروی قزاق سوم اسفند ۱۲۹۹ تهران را متصرف شد.

از همان مهر سال ۱۲۹۹ (۱۳ اکتبر ۱۹۲۰) که ژنرال آیرونسايد برای فرماندهی نظامیان تحت فرمان دولت انگلستان در ایران! وارد تهران شد بررسی و مطالعه برای انجام کودتا و ... آغاز شد و بود.

آیرونسايد (متولد ششم ماه می ۱۸۸۰ و متوفی در ۲۲ سپتامبر ۱۹۵۹) قبلاً در جنگ با بوئرها در افریقای جنوبی شرکت کرده و مدتی نیز به عنوان یک افسر اطلاعاتی مراقب فعالیت‌های آلمان در جنوب غربی آفریقا بود. وی در جریان جنگ جهانی اول، نخست فرمانده یکان چهارم کانادایی و سپس فرمانده یک تیپ انگلیسی بود. آیرونسايد در سال ۱۹۱۹ ماموریت یافته بود تا در جریان جنگ داخلی روسیه، در جنوب این کشور به نیروهای ضد انقلاب (معروف به سفیدها) کمک کند و سپس در جریان

فروپاشی امپراتوری عثمانی مانع مداخله نیروهای دو کشور شرقی بالکان در مسئله شود. وی اواخر آگوست ۱۹۲۰ و پس از انجام آن ماموریت به فرماندهی نیروها و نظامیان عامل انگلستان در ایران منصوب و در اکتبر همان سال وارد تهران شد. ماموریت او در ایران مانع شدن از رخنه بلشویک‌ها به این کشور به هر ترتیب بود (و از جمله روی کار آوردن یک نظامی قدرتمند حتی با انجام یک کودتا).

آیرونسايد پس از انجام آن ماموریت، به شرکت در مذاکرات مربوط به مستعمرات انگلستان به قاهره دعوت شد. در اینجا چرچیل از او خواست که به بغداد برود و راه حلی برای مسائل در شرف وقوع عراق که با کشور شدنش احتمال اختلافات نژادی - مذهبی می‌رفت بیابد که در جریان بازگشت به ایران جهت دادن اندرز به افسران خود و از آنجا رفتن به بغداد هوایی او فرود توام با سقوط کرد و شدیداً مجروح شد که ماهها در بیمارستان بستری بود.

آیرونسايد پس از درمان، در انگلستان به فرماندهی دانشکده ستاد منصوب و در سال ۱۹۳۷ فرماندار جبل طارق شد. وی در جریان جنگ جهانی دوم مدتها رئیس ستاد بود. او مدتها نیز در جبهه فرانسه فعال بود. آیرونسايد قبل پیشنهاد کرده بود که قبل از اقدام هیتلر به لشکرکشی به اسکاندیناوی، انگلستان این منطقه را تصرف کند که مورد توجه قرار نگرفت که بعداً این بی اعتنایی به پیشنهاد آیرونساند یک اشتباه بشمار آمده است. آیرونسايد با درجه فیلد مارشالی و لقب بارون Baron بازنشسته شد و به نوشتن خاطرات و تا پایان عمر به دادن اندرز استراتژیک سرگرم بود.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۲۹۴۲/شاه-خان-رضاء-مردي-لآیرونسايد-ژنرال>